

การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมไทย

อุบลราชธานี ฉบับพิเศษ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย, 99 ม.10 ต.ทรายขาว อ.พาน จ.เชียงราย 57120

รับบทความ 31 ตุลาคม 2561 ตอบรับบทความ 10 ธันวาคม 2561 เผยแพร่ออนไลน์ 1 กรกฎาคม 2563

© 2020 Rajamangala University of Technology Lanna. All right reserved.

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมไทยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าของขนมไทย เพื่อได้ขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า OTOP และเพื่อพัฒนาคุณภาพและความน่าเชื่อถือของสินค้า กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีแห่งความพอเพียง ต.ธารทอง อ.แม่ลาว จ.เชียงราย จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจใน 3 ด้าน ความต้องการด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย และ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทยอยู่ในระดับดีมากที่สุด ซึ่ง ความพึงพอใจในด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ความต้องการด้านการออกแบบโครงสร้างให้สามารถมองเห็นสินค้าได้อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชนิดของขนมที่ต้องการนำมาจัดรวมชุดบรรจุภัณฑ์ ความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย วัสดุของบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ บรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ บรรจุภัณฑ์มีลักษณะที่สะอาด ปลอดภัย บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบและชัดเจน ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการเปิดปิด ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิก และด้านการตลาด

คำสำคัญ บรรจุภัณฑ์, ขนมไทย

Design and Development Packaging Product of Thai Dessert

Usitara Juntawieng

Rajamangala University of Technology Lanna Chiang Rai, 99 Moo.1, Pan, Saikaw, Chaing Rai 57120

Received: 31 October 2018 Accepted: 10 December 2018 Published online: 1 July 2020

© 2020 Rajamangala University of Technology Lanna. All right reserved

Abstract

The objectives of the research entitled Design and Development Packaging Product of Thai Dessert are to design package and Thai dessert value added, to register for OTOP (One Tambon (District) One Product), and to develop product quality. Research samples are ten people who are members of the organic farm community, Than Thong Sub-district, Mae Lao District, Chiang Rai Province. Research tool is the questionnaire of satisfactory in three aspects; package design, suitability of package for Thai dessert, and the structure of Thai dessert package. Means and standard deviation are used for data analysis.

It was found that the satisfactory for package design, suitability of package for Thai dessert, and the structure of Thai dessert package is the highest. The highest satisfactory for package design is the package that can see Thai dessert inside and types of dessert for packing is the second highest. The highest satisfactory of the suitability of Thai dessert package is the strength of packaging material. The unique of the package, clean and safe package, information presentation on a package, and a package is easy to open or close is the second highest. The highest satisfactory of the structure of Thai dessert package is packaging design structure. Package structure, graphic design, and marketing are the second highest.

Keyword: packaging product, thai dessert

1. บทนำ

ขนมไทยมีอยู่หลายชนิดหลายประเภท ทั้งเป็นขนมสดขนมแห้ง ฯลฯ ซึ่งในลักษณะของบรรจุภัณฑ์นั้นจึงจะต้องเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์ขนมไทยมีอยู่หลายลักษณะ ดังนั้นการเลือกผลิตภัณฑ์ที่จะต้องใช้ในการเลือกบรรจุภัณฑ์จะต้องพิจารณาถึงลักษณะของตัวขนม พิจารณาถึงอายุการเก็บและพิจารณาถึงต้นทุนการผลิต บรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์อาหาร และมีความสำคัญในการลดความเสื่อมเสียของอาหารเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค เพราะบรรจุภัณฑ์จะช่วยให้การหุ้มห่อและปกป้องไม่ให้สัมผัสกับอาหารโดยตรง และจะช่วยให้อาหารนั้นอยู่รวมกันไม่กระจัดกระจาย

จากการประกอบกิจการขนมไทยของวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีแห่งความพอเพียง ต.ธารทอง อ.แม่ลาว จ.เชียงราย ซึ่งมีผลผลิตจากสินค้าเกษตรอินทรีย์นำมาแปรรูปเป็นสินค้าขนมไทย ออกจำหน่ายในท้องถิ่นได้พบกับปัญหาการวางจำหน่ายโดยมีเพียงบรรจุภัณฑ์ทั่วไปคือถุงใส่สำหรับบรรจุขนมไทยเท่านั้น ทำให้การเก็บรักษา และการดึงดูดความสนใจไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลกระทบถึงยอดขายที่ไม่สามารถทำกำไรได้เท่าที่ควร หากมีฉลากสินค้าและเครื่องหมายการค้าที่สร้างความน่าเชื่อถือ มีมาตรฐานสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์รับรองคุณภาพสินค้า จะเพิ่มมูลค่าสินค้า การเข้าถึงผู้บริโภค ระดับบน(ร้านสะดวกซื้อ)ได้ดีกว่า การอยู่ในตลาดล่าง (ตลาดสด) จึงเข้าร่วมทำวิจัยกับคณบดีวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว

ดังนั้น ผู้ทำวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมไทย เพื่อเป็นการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ขนมไทย ของวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีแห่งความพอเพียง ต.ธารทอง อ.พาน ให้มีเอกลักษณ์โดดเด่นและมีความแตกต่างจากคู่แข่ง และเป็นการนำเสนอแนวทางการพัฒนาในแง่ของการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางแก้ปัญหาอีก ประการ

หนึ่งที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชน ให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ ดีขึ้น มีความกินดีอยู่ดี ตลอดจนกระทั้งการต่อยอดสู่การส่งออกไปยังต่างประเทศ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบพัฒนาบรรจุภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าของขนมไทย
2. เพื่อได้ขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า OTOP
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพและความน่าเชื่อถือของสินค้า

3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์ เพื่อต้องการพัฒนารูปแบบการบรรจุภัณฑ์สำหรับผลิตภัณฑ์ขนมไทย ซึ่งดำเนินการในนามของ คุณแจ่มจันทร์ ไชยวรรณ ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมไทย มุ่งเน้นการประเมินความพึงพอใจ 3 ด้านคือ ความต้องการด้านการออกแบบ ความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการ ผู้บริโภค จำนวน 10 คน ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบบรรจุภัณฑ์สำหรับขนมไทย ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการบรรจุภัณฑ์ที่คณะผู้วิจัยได้ออกแบบสำหรับการบรรจุภัณฑ์ขนมไทย

4. วิธีการวิจัย

4.1 กลุ่มประชากรตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการ วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีแห่งความพอเพียง ต.ธารทอง อ.แม่ลาว จ.เชียงราย จำนวน 10 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ขนมไทยเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจใน 3 ด้าน ความต้องการด้านการออกแบบ ความพึง

พอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย

4.3 วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจเกี่ยวกับสบู่ดาวอินคา แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ความต้องการด้านการออกแบบ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย

การประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดค่าคะแนน (Weight) ออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ ลีเคอร์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540 : 114) ดังนี้

5	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับดีมากที่สุด
4	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับดีมาก
3	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับน้อย
1	หมายถึง	ผลการประเมินในระดับน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยต่างๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	ความหมาย
4.51 – 5.00	ผลการประเมินในระดับดีมากที่สุด
3.51 – 4.50	ผลการประเมินในระดับดีมาก
2.51 – 3.50	ผลการประเมินในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	ผลการประเมินในระดับน้อย
1.00 – 1.50	ผลการประเมินในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ค่าคะแนนเฉลี่ย ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2521 : 36)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N}}$$

เมื่อ

$S.D$ แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum$ แทน ผลรวม

X แทน คะแนนแต่ละตัว

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

5. ผลการวิจัย

ตาราง 1 การวิเคราะห์เพื่อประเมินความต้องการด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์

ความต้องการด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์	$\bar{X}$	<i>S. D</i>	ระดับเกณฑ์
ชนิดของขนมที่ต้องการนำมาจัดรวมชุดบรรจุภัณฑ์			
ขนมชั้น	4.75	0.01	ดีมากที่สุด
เผือกกวน	4.35	0.39	ดีมาก
ฝักทองฟู	4.35	0.39	ดีมาก
ถั่วแปบ	4.8	0.06	ดีมากที่สุด
ขนมกล้วย	4.45	0.29	ดีมาก
ฝักทองกวน	4.6	0.14	ดีมากที่สุด
ตะโก้ใบเตย	4.65	0.09	ดีมากที่สุด
ขนมต้ม	4.5	0.24	ดีมาก
ตะโก้เผือก	4.45	0.29	ดีมาก
ขนมกล้วยน้ำว้านึ่ง	4.45	0.29	ดีมาก
ข้าวเหนียวแก้ว	4.55	0.19	ดีมากที่สุด
ขนมแข่ง	4.65	0.09	ดีมากที่สุด
ขนมเทียนไส้เค็ม/หวาน	4.7	0.04	ดีมากที่สุด
ข้าวเหนียวแดง	4.35	0.39	ดีมาก
ขนมเปียกปูน	4.35	0.29	ดีมาก
รวม	4.74	0.21	ดีมากที่สุด
ความต้องการด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์แบบชุด			
ความสะดวกในการใช้งาน	4.95	0.05	ดีมากที่สุด
ความสวยงาม	4.85	0.05	ดีมากที่สุด
ความสามารถในการยืดอายุ	5	0.1	ดีมากที่สุด
ความสามารถในการปกป้องสินค้า	4.8	0.1	ดีมากที่สุด
รวม	4.9	0.08	ดีมากที่สุด
ความต้องการด้านการออกแบบโครงสร้างให้สามารถมองเห็นสินค้าได้			
ปิดทึบ ไม่จำเป็นต้องเห็นสินค้าภายใน	3.85	0.66	ดีมาก
สามารถมองเห็นสินค้าได้บางส่วน	4.95	0.44	ดีมากที่สุด
สามารถมองเห็นสินค้าได้อย่างชัดเจน	4.75	0.24	ดีมากที่สุด
รวม	4.51	0.45	ดีมากที่สุด
ความต้องการรูปแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์แบบชุด			
รูปแบบเรียบง่าย	4.6	0.16	ดีมากที่สุด

ความต้องการด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์	$\bar{x}$	<i>S. D</i>	ระดับเกณฑ์
ชนิดของขนมที่ต้องการนำมาจัดรวมชุดบรรจุภัณฑ์			
รูปแบบทันสมัย	4.6	0.16	ดีมากที่สุด
รูปแบบไทย ๆ	4.65	0.21	ดีมากที่สุด
รูปแบบล้านนา	4.6	0.16	ดีมากที่สุด
รูปแบบการ์ตูน	4.9	0.46	ดีมากที่สุด
รูปแบบอื่น ๆ	3.3	1.14	พอใช้
รวม	4.44	0.40	ดีมาก
ผลการประเมินความต้องการด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยรวม	4.57	0.27	ดีมากที่สุด

ตารางที่ 2 สอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย

ความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย	$\bar{x}$	<i>S. D</i>	ระดับเกณฑ์
ท่านมีความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์เดิม	4.35	0.38	ดีมาก
บรรจุภัณฑ์มีความกะทัดรัด จัดจำได้ง่าย	4.8	0.07	ดีมากที่สุด
บรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ	4.85	0.12	ดีมากที่สุด
บรรจุภัณฑ์สามารถบ่งบอกได้ถึงคุณสมบัติที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ได้	4.75	0.02	ดีมากที่สุด
บรรจุภัณฑ์มีลักษณะที่สะอาด ปลอดภัย	4.85	0.12	ดีมากที่สุด
บรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม โดดเด่น น่าสนใจ	4.7	0.03	ดีมากที่สุด
บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบและชัดเจน	4.85	0.12	ดีมากที่สุด
ข้อความของบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม	4.8	0.07	ดีมากที่สุด
ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.85	0.12	ดีมากที่สุด
วัสดุของบรรจุภัณฑ์มีความแข็งแรง	4.9	0.17	ดีมากที่สุด
บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการพกพา	4.55	0.18	ดีมากที่สุด
บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการเปิดปิด	4.85	0.12	ดีมากที่สุด
ขนาดของบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับราคา	4.8	0.07	ดีมากที่สุด
รวม	4.73	0.12	ดีมากที่สุด
ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทยโดยรวม	4.76	0.12	ดีมากที่สุด

ตารางที่ 3 สอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย

ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย	$\bar{X}$	<i>S. D</i>	ระดับเกณฑ์
ด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์			
1.1 ป้องกันและรักษาผลิตภัณฑ์ได้ดี	4.9	0.07	ดีมากที่สุด
1.2 วัสดุที่ใช้ในการออกแบบมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	4.75	0.08	ดีมากที่สุด
1.3 สามารถใช้บรรจุผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม	4.95	0.12	ดีมากที่สุด
1.4 บรรจุภัณฑ์เปิดปิดง่ายสะดวกต่อการรับประทาน	4.8	0.03	ดีมากที่สุด
1.5 บรรจุภัณฑ์มีความกะทัดรัดและพอดีกับผลิตภัณฑ์ภายใน	4.95	0.12	ดีมากที่สุด
1.6 มีปริมาณความจุพอเหมาะและขนาดที่พกพาได้สะดวก	4.75	0.08	ดีมากที่สุด
1.7 สามารถบรรจุได้ง่ายและเป็นระเบียบ	4.8	0.03	ดีมากที่สุด
1.8 เก็บรักษาผลิตภัณฑ์ได้สะดวกในกรณีที่ได้รับประทานไม่หมด	4.8	0.03	ดีมากที่สุด
รวม	4.83	0.04	ดีมากที่สุด
ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
2.1 ความมั่นคงแข็งแรง	5	0.09	ดีมากที่สุด
ความสะดวกในการใช้งาน	4.85	0.06	ดีมากที่สุด
รูปร่างรูปทรงมีความโดดเด่นสวยงาม	4.9	0.01	ดีมากที่สุด
ป้องกันผลิตภัณฑ์ไม่ให้เกิดความชื้น	4.9	0.01	ดีมากที่สุด
รวม	4.91	0.04	ดีมากที่สุด
ด้านการออกแบบกราฟิก			
รูปแบบตราสินค้าของโลโก้	4.85	0.02	ดีมากที่สุด
สีของบรรจุภัณฑ์	4.85	0.02	ดีมากที่สุด
รูปแบบตัวอักษร	4.8	0.03	ดีมากที่สุด
ลวดลายกราฟิก	4.75	0.08	ดีมากที่สุด
ภาพประกอบ	4.9	0.07	ดีมากที่สุด
รวม	4.83	0.04	ดีมากที่สุด
ด้านการตลาด			
มีความโดดเด่นสวยงามและดึงดูดความสนใจเมื่อวางบนชั้นสินค้า	4.8	0.02	ดีมากที่สุด
แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต	4.85	0.02	ดีมากที่สุด
สื่อสารข้อมูลให้ผู้บริโภคทราบถึงผลิตภัณฑ์	4.85	0.02	ดีมากที่สุด
สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์	4.85	0.02	ดีมากที่สุด
รวม	4.83	0.02	ดีมากที่สุด
ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทยโดยรวม	4.85	0.05	ดีมากที่สุด

ด้านความต้องการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีความต้องการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.27) เมื่อพิจารณาความต้องการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีความต้องการด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์มากที่สุดอันดับแรก คือ ความต้องการด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์แบบชุด ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = 0.08) รองลงมา คือ ชนิดของขนมที่ต้องการนำมาจัดรวมชุดบรรจุภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.21) รองลงมาอีก คือ ความต้องการด้านการออกแบบโครงสร้างให้สามารถมองเห็นสินค้าได้ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.45) และความต้องการรูปแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์แบบชุดเป็นอันดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.40)

ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทยในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.12) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทยเป็นรายข้อ พบว่าความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทยมากที่สุดอันดับแรก คือ วัสดุของบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรง ($\bar{X} = 4.9$, S.D. = 0.17) รองลงมา คือ บรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ บรรจุภัณฑ์ที่มีลักษณะที่สะอาด ปลอดภัย บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบและชัดเจน ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการเปิดปิด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.12) และความพึงพอใจในบรรจุภัณฑ์เดิมเป็นอันดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.38)

ด้าน ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย ผลการวิจัยในภาพรวมพบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทยในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.05) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทยเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีความ

พึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทยมากที่สุดอันดับแรก คือ ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.04) รองลงมา คือ ด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ ด้านการออกแบบกราฟิก และด้านการตลาด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.04)

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ความพึงพอใจด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย และ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทยอยู่ในระดับดีมากที่สุด ซึ่ง ความพึงพอใจในการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ความต้องการด้านการออกแบบโครงสร้างให้สามารถมองเห็นสินค้าได้อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ชนิดของขนมที่ต้องการนำมาจัดรวมชุดบรรจุภัณฑ์ ความพึงพอใจด้านรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับขนมไทย วัสดุของบรรจุภัณฑ์ที่มีความแข็งแรงอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ บรรจุภัณฑ์ที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ บรรจุภัณฑ์ที่มีลักษณะที่สะอาด ปลอดภัย บรรจุภัณฑ์สามารถนำเสนอข้อมูลครบและชัดเจน ขนาดของบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม บรรจุภัณฑ์มีความสะดวกในการเปิดปิด ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ขนมไทย ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบบรรจุภัณฑ์ การออกแบบกราฟิก และด้านการตลาด

7. สรุป

บรรจุภัณฑ์เป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมทำให้สินค้านั้นเกิดความน่าเชื่อถือ จากผลการสำรวจความต้องการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์และฉลากสำหรับบรรจุภัณฑ์ขนมไทยเพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและสร้างความน่าเชื่อถือให้มีมาตรฐาน

เทียบเท่ากับสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ได้รับรองคุณภาพของสินค้า และการวิจัยนี้สามารถแก้ปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย โดยการเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์เดิมที่เป็นถุงใส่เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาและมีฉลากสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ขนมไทยและเป็นการส่งเสริมรายได้ให้กับผู้ผลิตในชุมชน

รูปที่ 1 ฉลากที่ออกแบบสำหรับผลิตภัณฑ์ขนมไทย

รูปที่ 3 บรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบ

รูปที่ 2 จัดชุดขนมไทยในบรรจุภัณฑ์เดิมโดยใช้ถุงใส่

รูปที่ 4 การทำขนมไทย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณสมาชิกกลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์วิถีแห่งความพอเพียง ต.ธารทอง อ.แม่ลาว จ.เชียงราย จำนวน 10 ท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยและกรอกแบบสอบถามอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณนักศึกษาคณะโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ให้ความร่วมมือในการทำวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] จิตติมา เสือทอง และคณะ. (2555). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ขนมทองพับ กลุ่มสตรีแม่บ้านเขี้ยวขี้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- [2] ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์. (2550). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- [3] บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.(2521). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- [4] ประชิต ทิณบุตร. (2531). การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์
- [5] พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์. (2538). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย